

Sprekend Humanisme

Uitwerking van het interview met:

Wieberen Koopmans (geb. 24-03-1943)

Datum : 28 September 2006

Lokatie : Universiteit voor Humanistiek

Onderwerp(en) : Humanistisch Vormingsonderwijs (HVO), het Humanistische Opleidingsinstituut (HOI), Van Kemenade,

Duur interview : 44:15 (min/sec)

Naam / functie interviewer(s) : Bert Gasenbeek (directeur Humanistisch Historisch Centrum) en Pieter Edelman (wetenschappelijk medewerker HHC)

Kader/context : Dit interview is gehouden door het Humanistisch Archief /Humanistisch Historisch Centrum in het kader/de context van

Niveau van uitwerking : Indicatief (globaal. Tijd/onderwerp + kernzin(nen) en evt. opmerking)

Drager : Gedigitaliseerde opname van een geluidscassetteband WAV bestand **WAV- 193B**

Datum uitwerking : 17 november 2017
Uitgewerkt door : Hanneke Hoogakker

Respondent : Wieberen Rink (W.R.) Koopmans heeft gedurende ongeveer 30 jaar lang een belangrijke rol gespeeld bij het Humanistisch Vormingsonderwijs HVO. In een serie interviews vertelt hij over zijn leven, zijn werk en zijn inzet voor het HVO. Koopmans werd op 24 maart 1943 geboren te Heerenveen. Na de gemeentelijke Mulo A te Akkrum (1955 – 1959) en de Rijkskweekschool te Heerenveen (1959 – 1964) (volledig bevoegd onderwijzer) was hij van 1965 – 1969 plaatsvervangend hoofd van de openbare lagere school te Weesp. In die periode werd hij Junior Adviseur opbouw Tropenmuseum te Amsterdam en lid van de landelijke werkgroep Humanistisch Vormingsonderwijs in het lager onderwijs. Van 1970 tot 1974 was hij Plaatsvervangend hoofd van de algemeen bijzondere lagere school te Bergen (NH). Van 1970-1977 volgde hij op het Humanistisch Opleidingsinstituut een opleiding voor geestelijk werk. Hij werd lid van de landelijke werkgroep Humanistisch Vormingsonderwijs in de lagere school en lid van het bestuur van het Humanistisch Opleidingsinstituut. Van 1974 – 1979 was Koopmans als opbouwer gedetacheerd bij het Centrum Humanistische Vorming. Daarnaast was hij als hoofd van dienst namens het Hoofdbestuur van het Humanistisch

Verbond verantwoordelijk voor overleg met het lokale bevoegd gezag / lokale gemeente besturen en Rijksoverheid en voor opbouw van het werkveld HVO-lager onderwijs (opleiding , begeleiding / na- en bijscholing materiaal ontwikkeling) . Tevens was hij bestuurslid van het Humanistisch Opleidingsinstituut en Secretaris van de Studiecommissie Samenwerkingsschool (Cie. Algemene School).

Van 1980 – 1999 was Koopmans bestuurslid van het landelijk bestuur Stichting Beheer HVO. Als zodanig coördineerde hij de acquisitie- activiteiten door plaatselijke en regionale werkgroepen HVO en was hij verantwoordelijk voor het instellen van beroep en bezwaar tegen besluiten van gemeentebesturen en de Rijksoverheid.

Daarnaast was hij van 1980 – 1999 tevens directeur Stichting Humanistisch Vormingsonderwijs (Pedagogisch Studiecentrum HVO).

Van 1978 -1998 was hij namens het HVO bestuurslid van de onderwijskoepels Contactcentrum Bevordering Openbaar Onderwijs en de Nederlandse Algemeen Bijzondere Schoolraad (een samenwerking van bestuur, vakbonds- en ouderorganisaties).

Wieberen Koopmans is namens het HVO bestuurslid geweest van twee onderwijskoepels en de Commissie Algemene School, later de Studiecommissie Samenwerkingsschool die tot ongeveer de tachtiger jaren een samenwerkingsverband was tussen vrijzinnige protestanten, katholieken en humanisten.

In 2013 wist HVO veteraan Koopmans samen met het HHC en het Utrechts Archief een plan van staatssecretaris Sander Dekker (VVD) om te bezuinigen op het levensbeschouwelijk onderwijs op openbare basisscholen tegen te houden. Staatssecretaris Dekker wilde een eind maken aan de bekostiging van deze vorm van onderwijs. Voor de Stichting Humanistisch Vormingsonderwijs (HVO) zou dat bijzonder zuur - zo niet rampzalig - zijn geweest aangezien een paar jaar daarvoor de zwaarbevochten structurele bekostiging van haar onderwijs door de toenmalige regering was gehonoreerd.

Koopmans, het HHC en het Utrechts Archief hebben onmiddellijk de handen ineen geslagen teneinde HVO directeur Nico Stuij van voldoende inhoudelijke munitie te voorzien voor diens vlammend protest. Op vrijdag 5 juli 2013 stemde de Tweede Kamer de bezuiniging van staatssecretaris Sander Dekker op het levensbeschouwelijk onderwijs op openbare basisscholen met een grote meerderheid weg. Daarmee was het schrappen van het HVO onderwijs van de baan. (Bron: zie <http://www.uvh.nl/hhc/nieuws/nieuws/schrappen-hvo-onderwijs-van-de-baan>).

Foto Wieberen Koopmans

Afbeelding op Twitter-account Wieberen Koopman

x

x

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
		Vervolg van bandje 193A.
00:00	Werkzaamheden vanaf 1974	Respondent viel rechtstreeks onder het hoofdbestuur van het HOI. Zijn eerste verantwoordelijkheid was het ontwikkelen van HVO. Ook besteedde hij veel tijd aan maatschappijgericht vormingsonderwijs. De HVO-PLU bloedde vrij snel dood. De applicatiecursussen, ontwikkeld door respondent, gingen door.
02:55	Opzetten van HVO	Respondent reisde het land door om HVO-werkgroepen op te richten. Deze moesten bestaan uit mensen die contact hadden met het onderwijs of bekend waren met pedagogiek. Begonnen werd met 3 cursussen: in Bussum, Rotterdam en Alkmaar (deze laatste mislukte). De werkgroepen richtten in onderling overleg de cursussen in. De cursusleider was een vrijwilliger. Formeel ressorteerde deze werkgroepen onder het HB. De diploma's werden uitgegeven door het HOI. Respondent was, als adviseur, lid van het HOI-bestuur.
07:30	Vraag en aanbod	De leden van de werkgroepen "veroorzaakten" de vraag naar HVO door cursussen op scholen te organiseren. Daarna gingen zij met hun cursusaanbod naar de gemeenten en vroegen om subsidie. In 1974 gaven 3 gemeenten subsidie voor HVO; in 1979 waren dat 95 gemeenten. Dit werk is door vrijwilligers verricht. Er waren 108 mensen met HVO bezig. Respondent was de spin het HVO-web.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
10:12	Beleidsveranderingen	In 1975 verscheen de contourennota van minister Van Kemenade. Deze gooide, volgens respondent, het hele onderwijs door elkaar. Van Kemenade wilde geen socialistische scholen, maar openbare scholen. Hij was tegen de verzuiling. Hij organiseerde de koepelstructuur van de verschillende onderwijsorganisaties, vakbonden, ouderenorganisaties e.d. De koepelorganisaties hadden veel macht. Zo kon de Minister pas een wetsvoorstel indienen na advies van deze organisaties.
15:05	Bekostiging van HVO	Van Kemenade bekostigde vanaf 1977/1978 de opleiding van onderwijsgevendend aan de katholieke en de protestante scholen. Respondent zag hierin een kans voor de bekostiging van HVO. Hij vond echter voor zijn plannen geen gehoor bij het HOI. Dit bleef op de lijn zitten: alles wat namens het HV wordt gedaan, is geestelijke verzorging. Vanaf 1978 heette dit geestelijk werk, maar de inhoud bleef hetzelfde. Het HB verzocht respondent om een beleidsplan te schrijven, waarin hij zijn plannen met het HVO uiteen zou zetten. Het HOI kreeg vanaf 1974 subsidie.
18:23	Introductie HVO op de basisschool	Respondent schrijft, naast het werkplan HVO voor de basisschool, ook hij de HVO-applicatiecursus en de handleiding daarvoor. Ook zorgde het PSCHVO voor modelbrieven aan ouders en een voorlichtingsboekje over HVO. Op basis daarvan verzoekt het HB (van het HV) op 19-09-1978 het Ministerie om bekostiging van het HVO (inclusief salariering van de leraren HVO). Respondent vertelt dat dit te maken had met de spanningen tussen het HOI en het PSCHVO. Het PSCHVO had het HVO als een eenheid van taken ontwikkeld.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
20:45	Opleiding en begeleiding van docenten HVO	In het werkplan lieten wij zien wat voor het onderwijs belangrijk is: opleiding (PABO), begeleiding (schoolbegeleidingsdiensten), onderzoek (pedagogische centra) en financiering. Wij wilden geen aparte humanistische scholen oprichten. Respondent kreeg vanuit het HV o.a. steun voor zijn werkplan van De Nijs (penningmeester), Rie Blom en de toenmalige voorzitter, Rob Tielman.
24:45	Steun van de politiek voor HVO	Rob Tielman zette vanaf 1978 een politieke lobby op; samen met de functionarissen van de diensten (waaronder respondent). Er is door de politici vrij veel over het beleidsplan gesproken. De Tweede Kamerleden Nel Ginjaar (VVD) en Wim Deetman (CDA) hebben er voor gezorgd dat 1 miljoen gulden van de onderwijsbegroting werd vrijgemaakt voor HVO. Hiertoe schreef Nel Ginjaar een amendement, dat door respondent aangepast werd. Het geld ging niet naar het HOI, omdat dit geen verzoek voor subsidie van HVO gedaan had. Aad Nuijs (D'66) zat bij de overleggen, maar D'66 had weinig macht. Respondent: politici vonden de ideeën van het PSCHVO over de relatie onderwijs, opvoeding en maatschappijvisie heel interessant. Maar onze ideeën over de vormgeving daarvan liepen niet altijd parallel met die van de politici. Wij zeiden: HVO is een eigen discipline, zoals ieder schoolvak. Wij willen geen humanistische scholen, geen verzuijing.
31:40	De rol van het HOI	Het HOI werd vanaf 1974 bekostigd. De applicatiecursussen werden niet meegenomen in deze bekostiging. Het HOI vond dat HVO een onderdeel was van geestelijke verzorging, geen aparte discipline. Het wilde ook geen HVO voor jonge kinderen. Respondent denkt dat het HOI zich ook zorgen maakte over de beroepsperspectieven van de studenten HVO. Hij meent dat dit te maken heeft met de ontstaansgeschiedenis van het HOI. Vanaf 1965 is er een aandachtverschuiving van geestelijke verzorging naar vormingswerk.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
34:50	Conflicten binnen het HOI-bestuur over HVO	Respondent was lid van het HOI-bestuur en zat dus in een lastig pakket. Hij meent dat het conflict over HVO binnen het HOI ook op de persoon gespeeld werd. Respondent heeft 2 jaar lang alleen via de voorzitter van het HOI-bestuur met de directeur van het HOI (Ton Jorna) gesproken. Ben Olivier was in die tijd gedelegeerd HVO-hoofdbestuurslid in het HOI-bestuur. Het hoofdbestuur hanteerde lange tijd de regel dat minimaal 2 hoofdbestuursleden verantwoordelijk waren voor een werkveld. Respondent: Ben zag mijn ideeën over HVO wel zitten.
37:27	Motieven van het HOI tegen HVO	Respondent: volgens Ton Jorna was er weinig perspectief voor HVO-gevenden op de arbeidsmarkt. Hij verweet het hoofdbestuur niets aan het verwerven van arbeidsplekken voor HVO-gevenden te doen. Respondent legt uit dat de vrijwilligers dat deden; zij gingen naar de scholen en de gemeenten. Een ander motief voor het hoofdbestuur om tegen HVO te zijn, was het niet willen scheiden van HVO van geestelijk werk. Volgens respondent was er hoogstwaarschijnlijk ook sprake van een machtsstrijd: als HVO een aparte tak werd, was Ton Jorna niet meer de directeur van alle opleidingen. Uiteindelijk is er toch een aparte opleiding HVO (rechtspersoon) gekomen, met een eigen directeur. Respondent vertelt dat niemand in het HOI de lijn van een apart HVO steunde. Het HOI leidde op tot hulpverlener. Maar respondent vindt dat hulpverlening en HVO contrair aan elkaar zijn. In een beroepscode was geregeld dat een HVO-gevende niet aan hulpverlening mocht doen.
42:47		De interviewer rondt het interview af. Hij geeft een kort overzicht van de onderwerpen die in het vervolg van het interview aan de orde komen.

Teller: minuut/sec	Index/onderwerp:	Opmerkingen:
44:15		Het interview gaat verder op bandje 194A